

Andre informasjonsbrosjyrer utgitt av Sosial- og helsedepartementet

• Genetisk fosterdiagnostikk

Brosjyre om hvem som kan få tilbud om genetisk fosterdiagnostikk i svangerskapet og hva denne undersøkelsen innebærer. I-0998 B

• Til deg som er pasient eller pårørende

Brosjyre om pasientrettigheter. I-1000 B

• Fritt sykehusvalg

Folder om fritt sykehusvalg. I-1005 B

• Til deg som vurderer abort

Målgruppe for brosjyren er kvinner som vurderer om de skal fullføre eller avbryte svangerskapet. I-0936 B

• Rutiner ved svangerskapsavbrudd

Brosjyre som beskriver rutiner ved svangerskapsavbrudd før utgangen av 12. svangerskapsuke. I-0937 B

• Om abortloven

Brosjyre som gir oversikt over lov om svangerskapsavbrudd av 13. juni 1975, nr. 50. I-0935 B

Alle brosjyrene er å finne på Sosial- og helsedepartementets nettsider: <http://shd.dep.no>.

Denne brosjyren erstatter IK- nr. 2526 utgitt av Statens helsetilsyn.

Design: z:design, Gazette
Layout og produksjon: Gazette
Trykk: Optimal
Opplag: 80 000

Utgitt av Sosial- og helsedepartementet

Flere eksemplarer kan bestilles fra Statens forvaltningstjeneste Informasjonsforvaltning Postboks 8169 Dep, 0034 Oslo

e-post: publikasjonsbestilling@ft.dep.no

Publikasjonsnummer: I-0999 B

info

:ultral lyd

SOSIAL- OG HELSEDEPARTEMENTET

Rutinemessig ultralydundersøkelse av gravide

I denne brosjyren får du informasjon om den rutinemessige ultralydundersøkelsen som alle gravide i Norge blir tilbudt rundt 18. svangerskapsuke. Undersøkelsen er frivillig. Den kan gi deg nyttig informasjon, men kan også stille deg overfor uventede funn og vanskelige valg. Denne brosjyren kan hjelpe deg til å velge om du vil motta tilbudet om ultralydundersøkelse.

Hva er ultralyd?

Ultralyd er lydbølger som ikke kan høres. Når lydbølgene sendes inn i kroppen, dannes ekko som igjen gir grunnlag for skjermbilder av fosteret, vanligvis i sort-hvitt.

Ultralydundersøkelser har vært utført i vel 30 år. Det har ikke vært påvist at slike undersøkelser kan være skadelige for fosteret eller den gravide.

Hvorfor får alle gravide tilbud om ultralyd?

Ultralydundersøkelser i svangerskapet ble tatt i bruk i Norge på slutten av 1970-tallet. I begynnelsen var undersøkelsen forbeholdt kvinner med økt risiko i svangerskapet.

På midten av 80-tallet ble ultralydundersøkelse et frivillig tilbud til alle gravide rundt 18. svangerskapsuke.

I 1995 ble det holdt en faglig konferanse om ultralyd i svangerskapet. Konferansen fastslo at de studiene som foreligger av rutinemessig ultralydundersøkelse i svangerskapsuke 18, ikke har vist noen medisinsk nytteverdi. Det er verken målt økning i antallet levendefødte eller mindre sykkelighet hos barnet i forbindelse med fødselen.

På bakgrunn av ønsker fra de gravide, konkluderte konferansen likevel med at alle gravide rutinemessig bør få informasjon og mulighet for en ultralydundersøkelse.

Hva ser vi etter?

Det er særlig fire ting en ultralydundersøkelse rundt 18. svangerskapsuke kan gi opplysninger om:

- sikrest mulig tid for ventet fødsel (termin)
- det er ett eller flere fostre
- hvor morkaken er plassert i livmoren
- hvordan fosteret utvikler seg.

Terminen

Det viktigste formålet med rutinemessig tilbud om ultralyd ved ca. 18. svangerskapsuke er å beregne termin etter måling av fosterets størrelse. Denne terminen forutsier forventet tidspunkt for fødselen bedre enn det datoen for siste menstruasjon gjør. For de fleste som får flyttet terminen, blir den satt noen dager fram. Å fastsette terminen ved bruk av ultralyd er spesielt nyttig dersom det er usikkert når siste menstruasjon var. Med sikrere beregning av terminen vil færre gravide få satt igang fødselen fordi man tror man har gått «over tiden», det vil si mer enn to uker over ventet termin.

Tvillinger?

Ultralydundersøkelsen vil vise om det er ett eller flere fostre. Dette er viktig for videre planlegging av svangerskapsomsorgen.

Morkakens plassering

Ved 18. svangerskapsuke kan morkaken ligge langt ned i livmoren (forliggende morkake). En morkake som ligger svært langt nede mot livmorhalsen eller dekker denne helt, kan forhindre en normal fødsel. Men hos de aller fleste vil morkaken flytte seg fra livmorhalsen i løpet av svangerskapet. For de få kvinnene som har forliggende morkake ved termin, må det utføres keisersnitt.

Fosterets utvikling

Ut fra det som kan sees på ultralydskjermbildet, blir det gjort en vurdering av fosterets kropp og organer. De fleste fostre utvikler seg normalt, men ved ultralydundersøkelser kan misdannelser avsløres. Ultralyd er ofte en pålitelig metode for å oppdage misdannelser i hjernen og ryggmargen, mens det er vanskeligere å finne avvik i indre organer som hjerte og mage-tarmkanal. Noen avvikende funn er små og bagatellmessige, og trenger ingen oppfølging. Andre misdannelser kan kreve at du føder på en spesialavdeling som kan gi nødvendig behandling. Noen sjeldne misdannelser er svært alvorlige eller dødelige. I disse tilfellene kan det bli aktuelt å vurdere å avbryte svangerskapet.

Ultralydundersøkelsen fanger ikke opp alle avvik og gir ingen garanti for problemfritt svangerskap, fødsel eller et friskt barn.

Ultralydundersøkelse av medisinske grunner

I noen tilfeller vil én ultralydundersøkelse ikke være tilstrekkelig. Medisinske forhold kan tilsa at det vil være behov for flere ultralydundersøkelser. Det kan også bli aktuelt å ta prøver av fostervann eller foster for å stille riktig diagnose og gi riktig informasjon til foreldrene. Dersom det er nødvendig, vil det bli formidlet kontakt med spesialavdelinger for videre oppfølging.

Hvem kan være med deg?

Du kan ha med deg partneren din eller en annen voksen person. Det anbefales ikke å ta med barn.

Ditt valg

De aller fleste gravide opplever et normalt svangerskap og får et friskt barn. Du kan stille deg selv noen spørsmål før du velger om du ønsker å motta tilbudet om en ultralydundersøkelse, f.eks.:

- Ønsker du å se fosteret?
- Ønsker du å få vite fosterets kjønn dersom det kan fastslås?
- Ønsker du å vite det dersom fosteret har utviklingsavvik?

Til hjelp i din vurdering av disse spørsmålene kan du henvende deg til jordmoren eller legen du går til svangerskapsomsorg hos.